

ARBITRAŽO TEISMO TAIKOMO DRAUDIMO PARALELIAI BYLINĖTIS TEISINĖ PRIGIMTIS IR PRAKTIKA

Marija Bliuvaite

Vilniaus universiteto Teisės fakulteto
Privatinės teisės katedros doktorantė
Saulėtekio al. 9, I rūmai, LT-10222 Vilnius, Lietuva
Tel. (+370 5) 236 61 75
El. paštas: marija.bliuvaite@tf.vu.lt

Straipsnyje nagrinėjama arbitražo teismo teisės taikyti draudimą paraleliai bylinėtis kitame teisme (angl. Anti-suit Injunction) teisinė prigimtis ir kai kurios praktinės problemos. Viena iš straipsnio dalių skiriama Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktikos tendencijoms dėl Briuselis I reglamento poveikio draudimui inicijuoti ar tęsti teismines procedūras kituose Europos Sąjungos valstybių teismuose.

The article analyses legal nature and some practical problems of anti-suit injunctions issued by arbitral tribunals. One part of the article is dedicated to the tendencies of the European Court of Justice regarding the impact of 'Brussels I' Regulation to the anti-suit injunctions granted by arbitral tribunals within the EU.

Įvadas

Veiksmai, kai šalis bando kliudyti arbitražo bylą nagrinėti, jau tapo įprasta praktika, pasižyminčia tuo, kad šalis inicijuoja paralelinius teisminius procesus kitos valstybės (dažnai savo) teismuose¹. Piktnaudžiauti dažniausiai linkusi ta šalis, kuriai arbitraže nagrinėti bylą neparanku ir kuri siekia palankaus sprendimo, numatydama šią galimybę kitame teisme nei yra arba bus sprendžiama arbitražo byla. Toks elgesys gali būti grindžiamas neva negaliojančiu arbitražiniu susitarimu, arbitražo teismo jurisdikcijos nebuvimu ar šalių laisve ginti savo interesus. Siekdamas apsaugoti šalių teisę, kad visi iš sutarties kylantys ginčai būtų sprendžiami tos institucijos, dėl kurios šalys susitarė, arbitražo teismas gali taikyti draudimą paraleliai bylinėtis kituose teismuose². Straipsnio tikslas – atskleisti šio

¹ GAILLARD, E. Anti-suit Injunctions Issued by Arbitrators. In *International Arbitration 2006: Back to Basics?*, p. 235. Paraleliniai teisminiai procesai turi būti suprantami kaip ieškinio, kurio reikalavimai kyla iš sutarties, turinčios arbitražinę išlygą, teikimas kituose teismuose nei numatyta arbitražiniame susitarime. Lietuvoje kol kas nėra nusistovėjusio termino dėl „Anti-suit Injunction“ vertimo. Pavyzdžiui, V. Vėbraite savo straipsnyje vartoja terminą „Teisės kreiptis ar tęsti bylos nagrinėjimą kitos valstybės teisme suvaržymas“. Žr.: VĖBRAITĖ, V. Europos Komisijos pasiūlymo dėl Reglamento Briuselis I pakeitimo įtaka Europos Sąjungos civilinio proceso ateities tendencijoms. *Verslo ir teisės aktualijos*, 2012, 7 (2), p. 329. A. Brazdeikis vartoja sąvoką „Uždraudimas asmeniui pareikšti ieškinį arba tęsti jau pradėtą procesą“. Žr.: BRAZDEIKIS, A. Piktnaudžiavimas jurisdikcija: *Quo vadis* Europos Sąjunga? *Teisė*, 2009, t. 71, p. 95. Autorė straipsnyje pasirinko terminą „draudimas paraleliai bylinėtis“, tačiau neatmeta galimybes, kad ateityje vyraujančiu gali tapti ir kitoks „Anti-suit Injunction“ vertimas.

² Praktikoje arbitražo teismo draudimas paraleliai bylinėtis apima arbitražo teismo draudimą šalims inicijuoti bylos nagrinėjimą ir vykstančių procedūrų sustabdymą. Tarptautinio investicinių ginčų sprendimo centro (angl. *International Centre for Settlement of Investment Disputes*, arba *ICSID*) arbitražo bylose buvo tenkinti prašymai dėl draudimo paraleliai bylinėtis kitame teisme, nurodant: nepradėti veiksmų, susijusių su iš ginčijamos sutarties kylančiais interesais; sustabdyti bankroto bylos nagrinėjimą; sustabdyti visus paralelius procesus, kurie gali trukdyti sklandžiai bylą nagrinėti arbitraže; sustabdyti baudžiamosios bylos nagrinėjimą. Žr.: ICSID Case No. Arb. 72/1, ICSID Case No. Arb. 02/18, ICSID Case No. Arb. 06/2 (Decision February 26, 2010), ICSID Case No. Arb. 08/16 (Decision May 8, 2009).

arbitražo teismo taikomo draudimo teisinę prigimtį ir kai kuriuos probleminius praktinius aspektus. Viena iš straipsnio dalių skiriama Europos Sąjungos (toliau – ES) Teisingumo Teismo praktikai dėl Briuselis I reglamento nuostatų, sprendžiant dėl ES jurisdikcinių standartų taikymo (ar netaikymo) draudimui paraleliai bylinėtis³. Joje, be kita ko, aptariama ir Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pozicija dėl šio draudimo. Tyrimui pasitelkiamas lyginamasis metodas nagrinėjant teisės doktrinoje ir teismų praktikoje vyraujančias nuostatas dėl draudimo paraleliai bylinėtis pagrįstumo, jų priešpriešas ir sąlyčio taškus, sisteminis metodas tiriant draudimo paraleliai bylinėtis taikymo evoliuciją ES teisėje bei Jungtinių Tautų Tarptautinės prekybos teisės komisijos (toliau – UNCITRAL) veikloje, teleologinis metodas aiškinant arbitražo teismo draudimą paraleliai bylinėtis leidžiančių instrumentų tikslą, lingvistinis metodas identifikuojant ir atskiriant sprendimo ir procedūrinės nutarties, taip pat prašymo ir nurodymo dėl draudimo paraleliai bylinėtis sąvokas. Pagrindiniai keliami uždaviniai yra ištirti dvilypę arbitražo teismo teisės taikyti draudimą paraleliai bylinėtis teisinę prigimtį – arbitražo teismo teisę nuspręsti dėl savo jurisdikcijos remiantis „Kompetencijos – kompetencijos“ doktrina bei teisę ginti šalių arbitražinį susitarimą naudojantis draudimu kaip laikinąją apsaugos priemonę, tokios teisės apimtį ir ribas, taikymo aspektus – aplinkybes, kai turėtų būti taikomas draudimas paraleliai bylinėtis, vykdymo klausimą ir sankcijas šalims, nevykdančioms įpareigojimo, draudimo paraleliai bylinėtis formą, ES Teisingumo Teismo poziciją dėl reglamento Briuselis I ir arbitražo santykio draudimo paraleliai bylinėtis kontekste bei Lietuvos Aukščiausiojo Teismo naujausią praktiką šia tema.

Aptariant teisės doktriną, apie arbitražo teismo teisę taikyti draudimą paraleliai bylinėtis užsienyje rašyta nemažai, o tyrimui ypač vertingi E. Gaillard, L. Lévy, D. Joseph Q. C., R. C. Panico, N. Dowers ir Z. S. Tang darbai. Lietuvoje draudimo paraleliai bylinėtis pavienius aspektus yra aptarę N. Kaminskienė, A. Brazdeikis, V. Vėbraitė. Šių autorių darbais bus remiamasi tyrime, siekiant nuoseklios nagrinėjamos temos analizės. Straipsnyje taip pat aptariama pagal ICSID, Tarptautinių prekybos rūmų (toliau – ICC) ir kt. tarptautines arbitražo taisykles suformuotą arbitražo teismų praktika, įvertinant, ar ir kokia apimtimi arbitražo teismai naudojami teise spręsti dėl savo kompetencijos nagrinėti ginčą bei taikyti draudimą paraleliai bylinėtis, taip pat valstybinių teismų praktika, analizuojant jų požiūrį į šią arbitražo teismo teisę.

1. Arbitražo teismo draudimo paraleliai bylinėtis teisinė prigimtis

Arbitražo teismas, siekdamas apsaugoti savo jurisdikciją ir užkirsti kelią šalims piktnaudžiauti procesu, turi teisę taikyti draudimą paraleliai bylinėtis. Draudimas paraleliai bylinėtis buvo pradėtas taikyti bendrosios teisės tradicijos šalyse, tačiau tokia aplinkybė nereikia, kad kontinentinėje teisėje jis taikomas kitokiu būdu ir kitokiu pagrindu⁴. Nors literatūroje nemažai diskutuojama apie valstybių nevienodą požiūrį į draudimo paraleliai bylinėtis teisinę prielaidą, valstybinių teismų praktikoje ne kartą buvo pripažinta, kad iš arbitražinio susitarimo kyla ne tik pozityvi pareiga spręsti ginčą arbitraže, bet ir negatyvi pareiga, pagal kurią šalys tiesiogiai ar netiesiogiai pasižada susilaikyti nuo ieškinio teikimo kitur, negu numatyta arbitražinėje išlygoje. Pavyzdžiui, *Ust-Kamenogorsk Hydropower Plant JSC v AES Ust-Kamenogorsk Hydropower Plant LLP* byloje teismas nurodė, kad negatyvus arbitražinio susitarimo aspektas yra tiek pat fundamentalus kaip ir pozityvus aspektas ir arbitražą reglamentuojantys teisės aktai neturi daryti poveikio tokiai arbitražinio susitarimo interpretacijai⁵. Arbitražo teismai *To-*

³ Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo. *OJ L 351/1*, 2012 (taikomas nuo 2015 m. sausio 10 d.); taip pat senasis Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo. 2001, *OL L 012*.

⁴ GAILLARD, E. *Anti-suit <...>*, p. 235.

⁵ *Ust-Kamenogorsk Hydropower Plant JSC v AES Ust-Kamenogorsk Hydropower Plant LLP* [2013] UKSC 35.

kios Tokeles v. Ukraine, E-Systems, Inc. v. The Islamic Republic of Iran, Bank Melli Iran ir daugelyje kitų bylų yra pasisakę dėl arbitrų teisės taikyti šį draudimą⁶.

Šios arbitražo teismo teisės drausti paralelius teismo procesus kituose teismuose prigimtis dvejopa: tokia teisė kildinama iš arbitražo teismo jurisdikcijos spręsti ginčą ir arbitražo teismo galios taikyti laikinąsias apsaugos priemones tame ginče.

Jurisdikcinis pagrindas

Nėra abejonų, kad, sudarydamos arbitražinį susitarimą, šalys patvirtina arbitražo teismo jurisdikciją ir duoda sutikimą spręsti visus ateityje iš sutarties kilsiančius ginčus arbitraže. Šiuo aspektu arbitražo jurisdikciją gina ir dauguma tarptautinių arbitražo taisyklių⁷. Taip pat visuotinai sutariama, kad kiekvienas teismas, taip pat kiekvienas arbitražo teismas turi teisę pats nuspręsti dėl savo jurisdikcijos⁸. Toks požiūris ilgainiui buvo įtvirtintas ir įvardytas „Kompetencijos – kompetencijos“ doktrina. „Kompetencijos – kompetencijos“ doktrina apibrėžia valstybinių ir arbitražo teismų sąveiką bei laikoma esminiu sprendimų dėl arbitražo teismo jurisdikcijos atspirties tašku⁹. Vis dėlto „Kompetencijos – kompetencijos“ doktrinos pagrindu arbitrai gali taikyti draudimą paraleliai bylinėtis tik tuo atveju, jei arbitražinis susitarimas atitinkamos valstybės yra traktuojamas kaip sutartis, kurią arbitražo teismas turi teisę įpareigoti šalis vykdyti¹⁰. Priešingu atveju, laikant arbitražinę išlygą procedūrinio šalių susitarimu, arbitražo teismas gali pasisakyti dėl savo jurisdikcijos, tačiau neturi teisės nurodyti kitam teismui atsisakyti jurisdikcijos¹¹. Nuostata dėl arbitražo teismo teisės priimti sprendimą dėl kompetencijos nagrinėti ginčą randama ir Lietuvos Respublikos komercinio arbitražo įstatymo 19 straipsnyje¹². Minėto straipsnio 1 dalyje numatyta, kad „Arbitražo teismas turi teisę pats priimti sprendimą dėl savo kompetencijos nagrinėti ginčą, įskaitant atvejus, kai kyla abejonų dėl arbitražinio susitarimo buvimo arba jo galiojimo“¹³. Deja, ši nuostata nėra pakankamas pagrindas teigti, kad Lietuvoje arbitražo teismams pripažįstama teisė taikyti draudimą paraleliai bylinėtis¹⁴. Atsižvelgiant į tai, kad minėtas sutartinis požiūris į arbitražinį susitarimą Lietuvoje priešpriešinamas asmens teisei į teisingumą, arbitražo teismai apsiriboja teise nuspręsti dėl savo jurisdikcijos pagal „Kompetencijos – kompetencijos“ doktriną, tačiau netaiko draudimo paraleliai bylinėtis. Juolab kad Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra nurodęs, jog arbitrams, gaunantiems įgaliojimus šalių susitarimo pagrindu, valstybė nėra suteikusi teisingumo

⁶ *Tokios Tokeles v. Ukraina* (ICSID byla Nr. ARB/02/18); *E Systems v. The Government of Islamic Republic of Iran*, Iran- US Claims Tribunal, Case No. 388, Award No. ITM 13-388 FT (1983), p. 51. T. p. GAILLARD, E. *Anti-suit Injunctions* <...>, p. 244–250.

⁷ ICC Arbitration rules (2012), art. 6; LCIA rules (2014), preamble; United Nations Commission on International Trade Law (UNCITRAL) Arbitration Rules (2010), art. 1; SIAC Arbitration rules (2013), art. 1.1 and 1.2.

⁸ LÉVY, L. *Anti-suit Injunctions Issued by Arbitrators. IAI International Arbitration Series No. 2, Anti-Suit Injunctions in International Arbitration*. Juris Publishing, Inc., 2005, p. 117.

⁹ Svarbu tai, kad arbitražo teismo teisė spręsti dėl savo kompetencijos nagrinėti ginčą neturi būti suprantama kaip paneigianti kitų teismų teisę vadovautis „Kompetencijos – kompetencijos“ doktrina. Žr.: *Comparative Studies on Enforcement and Provisional Measures. Problems of Transnational Civil Procedure*, Vol. IV, 2011, p. 363.

¹⁰ ORTOLANI, P. *Anti-Suit Injunctions In Support Of Arbitration Under The Recast Brussels I Regulation. MPILux Working Paper 6*, 2015, p. 11-12 [interaktyvus. Žiūrėta 2015 m. liepos 22 d.]. Prieiga per internetą: <www.mpi.lu>.

¹¹ Ten pat.

¹² Lietuvos Respublikos komercinio arbitražo įstatymas (su pakeitimais ir papildymais). *Valstybės žinios*, 1996, nr. 39-961, 19 str.

¹³ Ten pat, 19 str. 1 dalis.

¹⁴ Kaip pažymi N. Kaminskienė, nors draudimas paraleliai bylinėtis pagrįstas remiantis bendraisiais sutarčių teisės principais, laikant, kad arbitražinis susitarimas yra šalių sutartis ir jo nesilaikymas suponuoja sutarties pažeidimą, Lietuvos teismai neturi teisės drausti paraleliai bylinėtis, remiantis asmens teisės į teisingumą apribojimu. Žr.: KAMINSKIENĖ, N. *Application of Interim Measures in International Arbitration: The Lithuanian Approach. Jurisprudencija*, 2010, 1(119), p. 247.

vykdymo funkcijos ir įgaliojimų taikyti prievartos priemonių, o tai, teismo nuomone, sudaro draudimo paraleliai bylinėtis esmę¹⁵. Taigi Lietuvoje šiandienė teismų praktika formuojama tokia kryptimi, pagal kurią draudimas paraleliai bylinėtis pripažįstamas tik valstybinių teismų naudojama priemone. Vokietijoje draudimas paraleliai bylinėtis laikomas nesuderinamu su nacionalinėmis civilinės teisės nuostatomis, nors Vokietijos civilinio proceso kodeksas įtvirtina arbitražo teismo teisę spręsti dėl savo jurisdikcijos¹⁶. Kinijoje arbitražo teismams neturi teisės spręsti net dėl savo jurisdikcijos, o Anglijos arbitražo teismams suteikta teisė tiek spręsti dėl savo jurisdikcijos, tiek taikyti draudimą paraleliai bylinėtis¹⁷. Įdomi situacija susiklostė Latvijoje, Konstituciniam teismui pripažinus antikonstitucine nuostatą, kuria draudžiama valstybiniam teismui spręsti dėl arbitražo teismo jurisdikcijos nagrinėti ginčą¹⁸. Taigi Latvijos atveju buvo atvertos durys valstybiniame teisme ginčyti arbitražinį susitarimą tiek iki bylos inicijavimo, tiek jau nagrinėjant ją arbitraže.

Kita vertus, antroji pozicija dėl draudimo paraleliai bylinėtis numato, kad vien juridikiniu požiūriu tokia arbitražo teismo teisė apskritai yra nepakankama, o pagrindas taikyti šį draudimą atsiranda iš jo priskyrimo laikinosioms apsaugos priemonėms. Vis dėlto vis dar atsargiai vertinamas draudimo paraleliai bylinėtis priskyrimas prie tradicinių laikinųjų apsaugos priemonių, nes tam tikrais aspektais draudimas paraleliai bylinėtis neturėtų būti su jomis tapatinamas¹⁹. Pavyzdžiui, tik po ilgų diskusijų ir prieštaravimų draudimas paraleliai bylinėtis buvo įtrauktas kaip viena iš laikinųjų apsaugos priemonių į UNCITRAL modelinį įstatymą²⁰. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad draudimu paraleliai bylinėtis siekiama apsaugoti ne tik arbitražo teismo sprendimo įvykdymą, bet visų pirma arbitražo teismo jurisdikciją²¹. Be to, draudimas paraleliai bylinėtis procesiniu požiūriu nėra laikinas, nes jo galiojimo terminas nesiejamas su arbitražo teismo sprendimo įvykdymu. Šiuo požiūriu draudimas paraleliai bylinėtis išeina už standartinės laikinosios apsaugos priemonės apibrėžimo ribų. Vis dėlto šiame straipsnyje remiamasi UNCITRAL darbo grupės įtvirtinta pozicija, preziumuojant, kad minėti skurtumai nėra kliūtis draudimą paraleliai bylinėtis priskirti prie laikinųjų apsaugos priemonių ir naudotis jų reguliavimo ir

¹⁵ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. spalio 23 d. nutartis Nr. 3K-7-458-701/2015 byloje pagal OAO „Gazprom“ kasacinį skundą, suinteresuotas asmuo – Lietuvos Respublika, atstovaujama Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos. Plačiau apie šią nutartį žr. trečioje straipsnio dalyje.

¹⁶ German Code of Civil Procedure as promulgated on 5 December 2005, section 1040 (1) [interaktyvus. Žiūrėta 2015 m. liepos 19 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_zpo/englisch_zpo.html>.

¹⁷ TAO, J. Salient Issues in Arbitration in China. *Am. U. Int'l L. Rev.*, p. 813-814 [interaktyvus. Žiūrėta 2015 m. liepos 19 d.]. Prieiga per internetą: <<http://digitalcommons.wcl.american.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1785&context=auilr>>; t. p. *English Arbitration Act*, section 44(2) [interaktyvus. Žiūrėta 2015 m. liepos 19 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1996/23/section/44>>.

¹⁸ Buvo ginčijama Latvijos civilinio proceso įstatymo nuostata, numatanti, kad arbitražo teismas pats sprendžia dėl savo jurisdikcijos, įskaitant atvejus, kai viena iš šalių ginčija arbitražinės išlygos egzistavimą ar galiojimą. Latvijos konstitucinio teismo 2014 m. lapkričio 28 d. nutarimas Nr. 2014-09-01 “*On Compliance of Section 495(1) of the Civil Procedure Law with the first sentence in Article 92 of the Satversme of the Republic of Latvia*” [interaktyvus. Žiūrėta 2015 m. rugsėjo 29 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.satv.tiesa.gov.lv/upload/2014-09-01_PR_par_sprendumu_ENG.pdf>.

¹⁹ Report of the Working Group on Arbitration and Conciliation on the work of its forty-third session (Vienna, 3–7 October 2005) UNCITRAL, 43rd Sess., UN Doc. A/ CN.9 / 589 (12 October 2005), para. 23.

²⁰ UNCITRAL arbitražo darbo grupės darbe 2000–2004 m. vyravo gana skirtingos nuomonės dėl to, ar į UNCITRAL modelinį įstatymą reikėtų įtraukti draudimą paraleliai bylinėtis kaip laikinąją apsaugos priemonę. Buvo motyvuojama tuo, kad šis instrumentas yra taikomas fragmentiškai, nėra bendros praktikos ir ne visos valstybės jį pripažįsta. UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration (1985), with amendments as adopted in 2006, art. 17, p. 3 (b) [interaktyvus. Žiūrėta 2015 m. liepos 19 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.uncitral.org/uncitral/en/uncitral_texts/arbitration/1985Model_arbitration.html>.

²¹ E. Gaillard nurodo, kad draudimas paraleliai bylinėtis savo ruožtu yra tik vienas iš aspektų kalbant apie arbitražo teismo naudojamas priemones apsaugoti arbitražo sprendimo tarptautinį efektyvumą (angl. *International Effectiveness*). Žr.: GAILLARD, E. *Anti-suit Injunctions* <.>, p. 240.

įgyvendinimo pranašumais, sprendžiant, ar ši instrumentą naudoti. Juolab kad toks draudimo paraleliai bylinėtis priskyrimas minimalizuoja nevykdymo galimybę, kai motyvuojama kišimusi į kito teismo jurisdikciją²².

Pagrindas taikyti kaip laikinąją apsaugos priemonę

Arbitražo teismo teisė taikyti laikinąsias apsaugos priemones iš esmės yra aktualios procedūrinės arbitražo teisės ir arbitražinio susitarimo nuostatų, įskaitant jame numatytas institucines taisykles, junginys²³. Teisė uždrausti ginčo šalims teikti ieškinį kituose teismuose šiuo atveju kildinama iš arbitražo teismo įsipareigojimo saugoti sutartines teises ir prievoles, esamas arbitražiniame susitarime. Šalys, sudarydamos arbitražinį susitarimą, suteikia teisę arbitražo teismui nagrinėti iš sutarties kylančius ginčus ir siekia, kad pats arbitražo teismas tokią jam suteiktą teisę gintų²⁴. Be to, tokia arbitražo teismo teisė paprastai įtvirtinta ir patvirtinta *lex arbitri*. Autorė sutinka su nuomone, kad šalių teisė, jog jų ginčą išspręstų arbitražo teismas, yra neatsiejama nuo kitų laikinosiomis apsaugos priemonėmis ginamų teisių – teisės, kad šalių padėtis nebūtų pabloginta iki arbitražo bylos išnagrinėjimo, taip pat teisės į *status quo* išsaugojimą bylos nagrinėjimo metu²⁵. Pavyzdžiui, *City Oriente* byloje arbitražo teismas įpareigojo Ekvadorą susilaikyti nuo dalyvavimo, inicijavimo ar palaikymo bet kokios veiklos, kuri tiesiogiai arba netiesiogiai paveiktų ar pablogintų teisinę situaciją, suponuojamą sutarties [tarp šalių]²⁶. Be to, visiškai pagrįstai E. Gaillard sieja arbitražo teismo teisę spręsti ginčą su sprendimo vykdymo efektyvumu, t. y. tinkamu jo pripažinimu ir vykdymu (nors, kaip minėta, tai tik vienas iš draudimo paraleliai bylinėtis tikslų). Juk jei valstybinis teismas, esant galiojančiam arbitražiniam susitarimui, priima spręsti ginčą, kurio potencialus sprendimas bus priešingas arbitražo teismo sprendimui, tai ne tik paneigia arbitražinio susitarimo esmę, bet ir komplikuoja vykdymo klausimą²⁷. Dėl šios priežasties tarptautinėje teisėje mažai beginčijama ir arbitražo teismo teisė sankcionuoti bet kokią su galiojančiu arbitražiniu susitarimu susijusį pažeidimą, taip pat saugoti būsimą galutinį sprendimą ir šalių padėtis neapsunkinimą²⁸. Vis dėlto pavyzdžiui, Lietuvos Respublikos komercinio arbitražo įstatymo 20 straipsnio 2 dalyje esantis arbitražo teismo taikomų laikinųjų apsaugos priemonių sąrašas neapima draudimo paraleliai bylinėtis²⁹. Taigi analogiškai jau minėtai situacijai dėl jurisdikcinio pagrindo Lietuvos arbitražo teismai nesinaudoja draudimu paraleliai bylinėtis ir kaip laikinąją apsaugos priemonę.

Drauddamas paraleliai bylinėtis arbitražo teismas privalo užtikrinti, kad tokia priemonė nepažeis fundamentalios šalių teisės į savo interesų gynimą teisme, taip pat, kad ji atitiks laikinųjų apsaugos

²² JOSEPH Q. C. D. *Jurisdiction and Arbitration Agreements and their Enforcement*. Sweet & Maxwell, 2nd Edition, p. 364–365.

²³ Ten pat, p. 440.

²⁴ Kalbant apie atvejus, kai arbitražinis susitarimas gali būti neefektyvus, J. J. Fawcett nurodo, kad yra labai menka tikimybė, jog sudarytas arbitražinis susitarimas vėliau gali pasirodyti neveiksmingas. Pavyzdžiui, Nyderlanduose ir Suomijoje pagrindas laikyti arbitražinę išlygą neveiksminga yra šalių nelygybė. Žr.: FAWCETT, J. J. *Declining Jurisdiction in Private International Law. Reports to the XIVth Congress of the International Academy of Comparative Law*. Oxford monographs in private international law, 1995, p. 62.

²⁵ Nors šios dvi laikinosiomis apsaugos priemonėmis ginamos teisės plačiau straipsnyje nenagrinėjamos, vertėtų pasakyti, kad būtent teisė spręsti ginčą arbitražo teisme sudaro sąlygas pačiam arbitražo teismui užtikrinti šalims kitų jų teisių apsaugą. Dėl šios priežasties teisė, kad ginčą spręstų arbitražo teismas, gali būti laikoma pirmine ir pamatine šalių teise.

²⁶ Žr.: *City Oriente Ltd. v. Republic of Ecuador and Petroecuador*, ICSID Case No. ARB/06/21, Decision on Provisional Measures, Nov. 19, 2007;

²⁷ GAILLARD, E. *Anti-suit Injunctions* <...>, p. 240.

²⁸ Ten pat, p. 237.

²⁹ Lietuvos Respublikos komercinio arbitražo įstatymas (su pakeitimais ir papildymais). *Valstybės žinios*, 1996, nr. 39-961, 20 str. 2 d.

priemonių taikymo sąlygas³⁰. Taigi, tokiu būdu draudimas paraleliai bylinėtis nėra suabsoliutinamas ir neturėtų būti suprantamas kaip arbitražo teismo galia uždrausti kitam teismui priimti bet kokią ieškinį, kuris susitapdina su jo nagrinėjama byla. Apskritai, manytina, kad arbitražo teismas šia priemone įpareigoja ginčo šalį, o teismai turėtų „palaikyti“, patvirtinti šį sprendimą, tačiau nėra imperatyviai saistomi. Tam tikrais atvejais tokia arbitražo teismo teisė buvo vertinama kaip apsiribojanti galia uždrausti teikti ieškinį iki situacijų, kai gali būti identifiukuotas ginčo šalies piktnaudžiavimas ir elgesys, nukreiptas prieš arbitražinio susitarimo esmę³¹. Būtent tokią poziciją išreiškė ir ES Teisingumo Teismas *Turner v Grovit* byloje³². Kitaip tariant, piktnaudžiuojama teisėmis turint tikslą pristabdyti, sulėtinti, „iškreipti“ arbitražo bylos nagrinėjimą ar pažeisti kitos ginčo šalies teises. Aiškinant šią arbitražo teismo teisę plačiau, kiltų pavojus, kad uždraudžiant paralelias teismines procedūras kitame teisme, ginčo šalies teisės bus apribotos. Juolab kad, sulaikant šalį nuo paralelaus ieškinio, vėliau išsprendus arbitražo bylą, gali paaiškėti, jog arbitražo sprendimas neapima visų interesų, kurie buvo tikėtina pažeisti ir kuriuos šalis papildomai norėjo spręsti kitame teisme.

Labiausiai kritikuojama arbitražo teismui suteikiama neva neribota teise taikyti draudimą priimti ieškinį ir nagrinėti bylą. Vis dėlto arbitražo teismo taikomam draudimui paraleliai bylinėtis oponuojantys argumentai nėra labai įtikinami³³. Be jau minėtų aspektų, būtų nesąžininga kitos susitariančiosios šalies atžvilgiu jei, motyvuojant „per plačiomis“ arbitražui suteiktomis galiomis, būtų paneigta šalies teisė ir lūkesčiai ginčus spręsti arbitraže. Autorės nuomone, nėra pagrįstas argumentas, kad draudimas paraleliai bylinėtis kenkia valstybių narių pasitikėjimui viena kitos teisės sistemomis ir ginčų sprendimo institucijomis³⁴. Be to, tai nelaikytina „prarasta teise“ ieškoviui apginti savo interesus valstybės teisme, į kurią jis vis dėlto kreipėsi³⁵.

2. Kai kurie arbitražo teismo draudimo paraleliai bylinėtis taikymo aspektai

Kaip minėta, draudimu paraleliai bylinėtis siekiama užtikrinti, kad nebūtų išvengta arbitražo teismo jurisdikcijos, būtų apsisaugota nuo neatitaisomos žalos ir užtikrintas arbitražinio proceso integrumas³⁶. Nors draudimu paraleliai bylinėtis nebūtinai siekiama užkirsti kelią *neigiamiems* padariniams, bet koks tiesioginis ar netiesioginis poveikis bylai, padėties „nenatūralus“ pasikeitimas gali būti vertinamas kaip nepageidaujamas. Atsižvelgdami į tai, arbitražo teismai taiko draudimą paraleliai bylinėtis ir siekia, kad ginčo šalis ir / ar teismas, kuriems jis adresuotas, tinkamai ir operatyviai reaguotų į šį draudimą.

³⁰ UNCITRAL arbitražo reglamente įtvirtinta, kad šalis, prašanti arbitražo teismo taikyti laikinąsias apsaugos priemones, turi pagrįsti, jog, pirma, nepritaikius laikinųjų apsaugos priemonių teismo sprendimo įvykdymas ir žalos atlyginimas pasunkėtų arba taptų neįmanomas, o šaliai, kuriai pritaikytos laikinosios apsaugos priemonės, toks teismo įpareigojimas sukels mažesnę žalą; antra, ieškinio reikalavimai turi būti pripažinti pagrįstais ir atitikti tikėtumo kriterijų (t. y. egzistuoja reali galimybė, kad ieškiny bus patenkintas). UNCITRAL rules, art. 26, p. 3 [interaktyvus. Žiūrėta 2015 m. balandžio 28 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.uncitral.org/pdf/english/texts/arbitration/arb-rules-revised/arb-rules-revised-2010-e.pdf>>.

³¹ LÉVY, L. *Anti-suit Injunctions* <...>, p. 126.

³² ES Teisingumo Teismo byla: Case 159/02, *Gregory Paul Turner v. Felix Fareed Ismail Grovit Grovit, Harada Ltd, Changeoint Ltd*, [2003] ECR I-3565.

³³ GAILLARD, E. *Anti-suit Injunctions* <...>, p. 240.

³⁴ Ten pat.

³⁵ ES Teisingumo Teismo sprendimas byloje *Allianz ir Generali Assicurazioni Generali*, C-185/07, EU:C:2009:69 (*West Tankers* byla), 30 ir 31 punktai.

³⁶ JOSEPH Q. C. D. *Jurisdiction and Arbitration* <...>, p. 443.

Draudimo taikymo momentas

Dažnai susiduriama su skirtingu vertinimu, kada turėtų būti taikomas draudimas paraleliai bylinėtis – prieš ar po kreipimosi į kitą teismą su išankstiniu prašymu nepriimti ieškinio. Kitaip tariant, ar arbitražo teismas turėtų imtis kitokių priemonių, prieš skirdamas draudimą inicijuoti ar tęsti paralelias procedūras. Arbitražo teismų ir valstybinių teismų bendradarbiavimas (o kai yra užsienio elementas – ir tarpvalstybinė diplomatija) skatintų antrąjį variantą, kai tik po to, kai kreipimasis su prašymu nepriimti ieškinio gautas ir yra netenkinamas, būtų taikoma minėta priemonė. Vis dėlto manytina, kad užbėgiant už akių galimam užsienio teismo atsakymui tenkinti arbitražo teismo „preliminarų“ prašymą ir kuo skubiau kreipiantis su draudimu paraleliai bylinėtis būtų veiksmingiau. Įvertinant tai, kad šalis nusprendžia ginčus spręsti arbitražu, be kita ko, todėl, kad nori išvengti ilgų ir neekonomiškų procedūrų valstybiniuose teismuose, tokia jų valia turi būti vykdoma. Teismai taip pat palaikė šią poziciją. Pavyzdžiui, byloje *E Systems v. The Government of Islamic Republic of Iran* arbitražo teismas nurodė, kad, siekiant apsaugoti išimtinę arbitražo teismo kompetenciją ir autoritetą, negalima sudaryti sąlygų situacijai, kai kitame teisme priimti sprendimai būtų nesuderinami su arbitražo teismo sprendimais³⁷. Nors teismas tiesiogiai nepatvirtino, kad „nesuderinami sprendimai“ apima ne tik sprendimus dėl ieškinio reikalavimų, bet ir sprendimus dėl paralelios bylos nagrinėjimo esant arbitražinei išlygai, autorės nuomone, tokia išvada būtų pagrįsta ir natūraliai plaukianti iš arbitražo proceso tikslų. Kita vertus, jei laikysime, kad arbitražo teismo draudimas yra skirtas ginčo šaliai, arbitražo teismas į kitą teismą turėtų kreiptis su prašymu, ne nurodymu, ir šiuo atveju tai daryti kuo skubiau.

Draudimo taikymo padariniai ir sankcijos už draudimo nevykdymą

Praktikoje abejonė dėl to, kad draudimas paraleliai bylinėtis bus vykdomas, dažnai turi įtakos arbitražo teismo sprendimui jį skirti. Apskritai dvejojama, ar gali būti keliamas ir todėl ginčijamas vykdymo klausimas dėl draudimo paraleliai bylinėtis valstybių, kurios yra Niujorko konvencijos narės, teismuose³⁸. Draudimas paraleliai bylinėtis tokiu atveju tampa papildoma vykdymą skatinančia priemone, jei nesilaikoma Niujorko konvencijos 2 straipsnio 3 dalies nuostatos dėl ginčų perdavimo arbitražui³⁹. Vis dėlto, nors pastaruoju metu vis daugiau teismų rodo proarbitražinį požiūrį ir patvirtina bei vykdo jiems skirtą draudimą paraleliai bylinėtis, kol kas vienos aiškios krypties nėra⁴⁰. Tai patvirtina ir tolesnėje straipsnio dalyje aptariamos *West Tankers* bei *Gazprom* bylos. Vyraujanti nuomonė teisės moksle arbitražo teisės taikyti draudimą paraleliai bylinėtis atžvilgiu vis dar yra gana konservatyvi, tačiau dažnai užsimenama, kad reikėtų tai keisti ir palengvinti vykdymo procesą ir arbitražo veiklos patikimumą⁴¹. Vis dėlto išlieka tendencija, kad bendrosios teisės tradicijos šalys (Didžioji Britanija,

³⁷ *E Systems v. The Government of Islamic Republic of Iran*, Iran-US Claims Tribunal, Case No. 388, Award No. ITM 13-388 FT (1983).

³⁸ Lietuvos Respublikos Seimo 1995 m. sausio 17 d. nutarimas Nr. I-760 „Dėl 1958 metų Niujorko konvencijos dėl užsienio arbitražų sprendimų pripažinimo ir vykdymo ratifikavimo“. *Valstybės žinios*, 1995, nr. 10-208. Taip pat FISHER, G. Anti-suit Injunctions to Restrain Foreign Proceedings in Breach of an Arbitration Agreement. *Bond Law Review*, 2010, Vol. 22: Iss. 1, Article 1, p. 7 [interaktyvus. Žiūrėta 2015 m. liepos 21 d.]. Prieiga per internetą: <<http://epublications.bond.edu.au/blr/vol22/iss1/1>>.

³⁹ Konvencijos 2 str. 3 d. numatyta, kad „Susitariančiosios valstybės teismas, jeigu į jį patenka ieškinys tokiu klausimu, dėl kurio šalys sudarė šiame straipsnyje numatomą susitarimą, turi, vienai iš pusių prašant, pasiūsti puses į arbitražą, jeigu nenustato, kad minėtas susitarimas yra negaliojantis, neteko galios arba negali būti įvykdytas“.

⁴⁰ Dėl sėkmingo valstybinio teismo taikyto draudimo paraleliai bylinėtis vykdymo žr., pvz., *Havreholm AS v Lar-chbay Traders & Consultants Ltd*, Civil Action 4311/2013 (Interim Judgment, July 22 2014); *Ever Judger Holding Co Ltd v Kroman Celik Sanayii Anonim Sirketi* [2015] 3 HKC 246, 2 HKLRD 866.

⁴¹ WOLFF, R., et al. New York Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards. A Commentary. C. H. Beck, Hart, Nomos, 2012, p. 366, cituojant PRYLES, M. Interlocutory Orders and Convention Awards: the case of *Resort Condominiums v. Bolwell*, (1994) 10 Arb. Int'l 385, p. 392–393.

JAV) pripažįsta ir vykdo draudimą paraleliai bylinėtis, o kontinentinėje teisėje (ypač Vokietijoje) šiam draudimui priešinamasi⁴². Atsižvelgiant į tai, kad arbitrai tiek investicinio arbitražo byloje (*CSOB v. Slovak Republic, Tokios tokeles v. Ukraina*), tiek komercinio arbitražo atvejais (*ICC Case No. 8307, ICC Case No. 3896*) taikė draudimą paraleliai bylinėtis, manytina, kad vykdymo efektyvumas labiau priklauso nuo teisės tradicijos, o ne nuo bylos pobūdžio⁴³.

Prašymas dėl draudimo paraleliai bylinėtis kitame teisme gali būti atmestas, kai prašomi sustabdyti procesai nėra tiesiogiai susiję su arbitražo byla⁴⁴. Byloje *Tokios tokeles v. Ukraina* arbitražo teismas pasisakė, kad priešingos šalies veiksmai, susiję su arbitražo byla, turi turėti ryšį ir nebūti papildomi, „ekstra“ klausimai⁴⁵. Tokia nuostata yra logiška, nes jei ieškinys nėra susijęs su arbitraže nagrinėjama byla, šis draudimas iš esmės prieštarautų šalies teisei į savo teisių ir teisėtų interesų gynimą. Be to, tai gali būti palaikyta drastišku kišimu į kito teismo jurisdikciją. Analogišką nuomonę arbitražo teismas išreiškė *Plama Consortium Limited v. Republic of Bulgaria*, taip pat pasakydamas, jog nemato, kokiū būdu Bulgarijos teismų sprendimai galėtų paveikti arbitražo procesą⁴⁶.

Tuo atveju, kai šalis nesilaiko arbitražo teismo nurodymo ir inicijuoja paralelios bylos nagrinėjimą, arbitrai turi teisę įpareigoti šalį atlyginti nuostolius, atsiradusius dėl tokių jos veiksmų⁴⁷. Arbitražo praktika rodo, kad arbitražo teismai dažnai įpareigodavo šalį atlyginti žalą dėl arbitražinio susitarimo pažeidimo, atsižvelgdami į kitos šalies nuostolių, patirtų paraleliuose teismo procesuose, dydį⁴⁸. Taigi kompensacija laikytina pagrindine sankcija šaliai nevykdant arbitražo teismo sprendimo dėl draudimo paraleliai bylinėtis, kurią tam tikrais atvejais gali apsunkinti nebent šalies piktnaudžiavimo procesu įrodinėjimas⁴⁹. Anglijoje arbitrai tam tikromis aplinkybėmis gali taikyti baudžiamąsias sankcijas, kurias taiko Anglijos teismai, tačiau civilinės teisės valstybėse tokios sankcijos taikymas abejotinas⁵⁰. Arbitrai taip pat gali kreiptis į valstybinį teismą dėl pagalbos taikant sankcijas. Vis dėlto tarptautiniame ginče veiksminga valstybinio teismo pagalba mažai tikėtina, nebent valstybė, kita nei arbitražo vietos valstybė, turi teisę tokį elgesį sankcionuoti⁵¹.

Draudimo forma

Be kita ko, diskutuojama, kokios formos vis dėlto turėtų būti arbitražo teismo draudimas teikti ieškinį. Vyrauja nuomonė, kad tai iš esmės turėtų priklausyti nuo to, kokiems šalies veiksams skirtas draudimas ir koks elgesys sankcionuojamas⁵². Jei sprendimas yra grynai procedūrinis, jį, matyt, reikėtų įforminti procedūrine nutartimi, o įpareigojimas dėl nuostolių atlyginimo būtų įforminamas spren-

⁴² LENENBACH, M. Antitrust Injunctions in England, Germany and the United States: Their Treatment under European Civil Procedure and the Hague Convention. 20 *Loy. L.A. Int'l & Comp. L. Rev.* 257 (1998) [interaktyvus. Žiūrėta 2015 m. liepos 28 d.]. Prieiga per internetą: <<http://digitalcommons.lmu.edu/ilr/vol20/iss2/2>>.

⁴³ *Tokios Tokeles v. Ukraina* (ICSID byla Nr. ARB/02/18); *Ceskoslovenska Obchodni Banka, A.S. v. Slovak Republic*, ICSID Case No. ARB/97/4, Procedural Order No. 2, September 9, 1998; *Ceskoslovenska Obchodni Banka, A.S. v. Slovak Republic*, ICSID Case No. ARB/97/4, Procedural Order No. 3, November 5, 1998; ICC Case No. 8307, Interim Award, May 14, 2001; ICC Award No. 3896, December 23, 1982. Taip pat MOLOO, R. Arbitrators Granting Antisuit Orders: When Should They and on What Authority? *Journal of International Arbitration*, 2009, 26 (5), p. 685–693.

⁴⁴ Žr.: *Plama Consortium Limited v. Republic of Bulgaria*, ICSID Case No. ARB/03/24; ICSID Case No. Arb. 06/11;

⁴⁵ *Tokios Tokeles v. Ukraina* (ICSID byla Nr. ARB/02/18).

⁴⁶ *Plama Consortium Limited v. Republic of Bulgaria*, para. 46.

⁴⁷ Final award of April 1997 in ICC case No. 8887, in 11(1) ICC BULL. 91, 94 (2000).

⁴⁸ GAILLARD, E. Anti-suit Injunctions <...>, p. 240.

⁴⁹ Final award of April 1997 in ICC case No. 8887, in 11(1) ICC BULL. 91, 94 (2000); šioje ICC byloje nuostoliai nebuvo atlyginti dėl įrodymų trūkumo.

⁵⁰ English Arbitration Act, section 42. T. p. LÉVY, L. Anti-suit Injunctions <...>, p. 127.

⁵¹ LÉVY, L. Anti-suit Injunctions <...>, p. 128.

⁵² GAILLARD, E. Anti-suit Injunctions <...>, p. 240.

mu. Daug klausimų tebekelianti diskusija dėl arbitražinių laikinųjų apsaugos priemonių įforminimo galioja ir draudimui paraleliai bylinėtis, nes nomenklatūriniai ginčai ir pripažinimas bei vykdymas, atsižvelgiant į sprendimo formą, o ne turinį, vis dar nėra iki galo išspręsti⁵³.

3. ES Teisingumo Teismo pozicija *West Tankers* ir *Gazprom* bylose dėl reglamento Briuselis I ir arbitražo santykio taikant draudimą paraleliai bylinėtis ES valstybių teismuose

Arbitražo teismo teisė išspręsti šalių, sudariusių arbitražinį susitarimą, ginčą ilgą laiką buvo sėkmingai įgyvendinama ES, pasitelkiant Niujorko konvencijos nuostatas, o naujajame Briuselis I reglamente, kaip ir senojoje jo redakcijoje, aiškiai įtvirtinama, kad arbitražas nepatenka į reglamento taikymo sritį, paliekama šiuos klausimus spręsti Niujorko konvencijai⁵⁴. Svarstant Europos Komisijos pasiūlymą dėl senojo reglamento Briuselis I keitimo, buvo pripažįstama, kad reikia spręsti pirmenybės teikimo arbitražo procesui, kai egzistuoja arbitražinis susitarimas tarp šalių, siekiant užkirsti kelią tai pačiai bylai nagrinėti ir teisme, ir arbitraže klausimą⁵⁵. Vis dėlto naujajame reglamente buvo paliktas atviras klausimas, ar jo nuostatos taikomos tik arbitražui, ar ir *visoms su arbitražu susijusioms* procedūroms. Manytina, jog Briuselis I reglamento nuostata, ginanti arbitražo teismo teisę išimtinai spręsti dėl arbitražinio susitarimo galiojimo, turėtų būti indikatorius ES teismams palaikyti arbitražo teismo draudimą paraleliai bylinėtis⁵⁶. Jei teigtume, jog Briuselis I reglamentą netaikomas visiems klausimams, kurie patenka į Niujorko konvencijos reguliavimo sritį, tada atvertume duris įgyvendinti arbitražo

⁵³ Praeityje arbitrai ypač dažnai naudodavo sprendimo formą (terminą), siekdami „paskatinti“ sprendimo įvykdymą, nes sprendimo samprata siejama su baigtu, išspręstu ginču, vykdytinu paliepimu. Kita vertus, pripažįstama, kad sprendimas pagal pobūdį yra galutinis teismo veiksmas, neatspindintis laikinųjų priemonių, kurios bet kada gali būti pakeistos ar panaikintos, taikymo. Procedūrą apsunkina ir tai, kad, kaip minėta, nėra bendros nuomonės dėl to, ar draudimas paraleliai bylinėtis yra laikinoji apsaugos priemonė. Vis dėlto preziumuojama, kad, pavyzdžiui, Niujorko konvencija taikoma tik sprendimams, taip pat kai kurių arbitražo teismų praktika įtvirtina, kad tik užsienio arbitražų sprendimai gali būti pripažįstami ir vykdomi, o nutartys nesaisto ir nėra privalomos. Nors arbitražo teismas yra suinteresuotas priimti tokios formos sprendimą, kuris būtų pripažįstamas ir vykdomas kitose valstybėse, kai kurių teisės mokslo atstovų teigimu, įforminant nutartimi, priemonės taikymas galimai tampa operatyvesnis ir kur kas paprastesnis. Tai susiję su nutarties ir sprendimo esminiais skiriamaisiais požymiais: nutartis yra sąlygiškai trumpesnė, mažiau detalizuota ir struktūrizuotas dokumentas, turintis lakoniškus argumentus, kurį paprastai pasirašo tik pirmininkaujantis arbitras. Žr.: TUCKER, L. A. Interim Measures Under Revised UNCITRAL Arbitration Rules: Comparison to Model Law Reflects both Greater Flexibility and Remaining Uncertainty. *International Commercial Arbitration*, Brief, 2011, vol. 1, issue 2, p. 18; taip pat dėl sprendimo taikyti laikinąsias apsaugos priemones laikino pobūdžio, kuris nelemia *res judicata* žr.: LEMBO, S.; GUIGNET, V. Interim Measures of Protection: The Concurrent Jurisdiction of Courts and Arbitral Tribunals in Switzerland. Conference paper for the 2011 Fall Meeting of the American Bar Association, International Section, Dublin, p. 5. Taip pat dėl neprievolomo nutarčių pobūdžio užsienio teismams žr.: MOUAWAD, C.; SILBERT, E. A Guide to Interim Measures in Investor-State Arbitration. *Arbitration International*, 2013, Vol. 29, No. 3, p. 419, cituojant *Resort Condominiums Int'l. Inc. v. Bohwell*, XX Y.B. *Comm. Arb.* 628 (Queensland S.Ct. 1993) (1995); BORN, G. B. *International Commercial Arbitration: Commentary and Materials*. Kluwer, 2009, at 2013.

⁵⁴ Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo. OJ L 351/1, 2012 (taikomas nuo 2015 m. sausio 10 d.), 12 konstatuojamoji dalis. Niujorko konvencijos II straipsnio 3 punkte numatyta: „Susitariančiosios valstybės teismas, jeigu į jį patenka ieškinyis tokiu klausimu, dėl kurio šalys sudarė šiame straipsnyje numatomą susitarimą, turi, vienai iš pusių prašant, pasiūsti puses į arbitražą, jeigu nenustato, kad minėtas susitarimas yra negaliojantis, neteko galios arba negali būti įvykdytas“. Žr.: taip pat PANICO, R. C. Jurisdiction and applicable law in the case of so-called pathological arbitration clauses in view of the proposed reform of the Brussels I – Regulation. In *Conflict of Laws in International Arbitration*. Sellier, European Law Publishers, 2011, p. 81–83.

⁵⁵ VÉBRAITÉ, V. *Europos Komisijos pasiūlymo <...>*, p. 329.

⁵⁶ Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo. OJ L 351/1, 2012 (taikomas nuo 2015 m. sausio 10 d.), 12 konstatuojamoji dalis.

teismo draudimą paraleliai bylinėtis ES teismuose. Kitu atveju, preziumuojant, kad reglamentas taikomas arbitražo procedūrai, tačiau ne visiems su arbitražu susijusiems klausimams, ginčo šalys vis dar turi galimybę piktnaudžiauti, teikdamos paralelius ieškinius ES teismuose⁵⁷. Šiuo klausimu ypač aktualios dvi ES Teisingumo Teismo bylos – *West Tankers* ir *Gazprom*, kuriose arbitražo ir reglamento Briuselis I sąveika draudimo teikti ieškinį kontekste buvo interpretuota gana dviprasmiškai⁵⁸. Reikėtų pasakyti, kad iki *West Tankers* sprendimo ES Teisingumo Teismas savo praktikoje skatino palankų arbitražui požiūrį, kurį vėliau „atkūrė“ *Gazprom* byloje, o *West Tankers* byla vertintina kaip savitas nuokrypis nuo palankaus arbitražui reglamento Briuselis I ir Niujorko konvencijos sąveikos aiškini-
mo⁵⁹. Nors abi bylos buvo sprendžiamos pagal senąją Briuselis I redakciją, *Gazprom* byloje genera-
linis advokatas Wathelet pasisakė ir dėl naujosios reglamento redakcijos poveikio analizuojamiems
klausimams.

West Tankers atvejis

West Tankers byloje Anglijos prašymas taikyti draudimą paraleliai bylinėtis, siekiant apsaugoti arbitražinį nagrinėjimą nuo paralelių procedūrų Italijos teismuose, ES Teisingumo Teismo buvo pripažintas patenkančiu į reglamento Briuselis I taikymo sritį⁶⁰. Pagrindinis su arbitražo teise drausti paraleliai bylinėtis susijęs klausimas, keltas *West Tankers* bylos kontekste, buvo, ar standartinės Europos Sąjungos taisyklės dėl jurisdikcijos taikomos ir arbitražui. Teismas į šį klausimą atsakė teigiamai: „Atsižvelgiant į tai, <...> valstybės narės teismo nustatytas įpareigojimas, kuriuo asmeniui draudžiama pradėti arba tęsti procesą kitos valstybės narės teisme remiantis tuo, kad toks procesas pažeidžia arbitražinį susitarimą, prieštarauja Reglamentui Nr. 44/2001.“⁶¹ *West Tankers* sprendimas buvo kritikuojamas kaip siaurinantis tarptautinio arbitražo ribas ir „europeizuojamas“, darant jį nebe tarptautiniu, o ES pavaldžiu mechanizmu. *West Tankers* byla bendrosios teisės tradicijos atstovams, tokiems kaip Anglija, iš esmės adresavo žinią, jog nuo šio sprendimo Anglijos arbitražo sprendimai nebebus apsaugoti nuo Europos Sąjungos jurisdikcijos⁶². Sprendimas buvo laikomas nesistemingu teismo bandymu nuo ankstesnių savo sprendimų, grįstų „ginčo objekto“ nagrinėjimu, peršokti prie „poveikio“ Bendrijos teisei testo⁶³.

Gazprom atvejis

Kita vertus, vėlesniame *Gazprom* sprendime ES Teisingumo Teismas pasisakė, kad reglamentas Briuselis I nėra taikomas arbitražui⁶⁴. Šioje byloje Lietuvos Aukščiausiasis teismas, nagrinėdamas Stokholmo arbitražo sprendimo pripažinimo ir vykdymo klausimą, kreipėsi į ES Teisingumo Teismą pre-judicinio sprendimo dėl to, ar reglamentas Briuselis I yra suderinamas su draudimu paraleliai bylinėtis⁶⁵. ES Teisingumo Teismas savo sprendime nurodė: „<...> Reglamentas Nr. 44/2001 aiškintinas taip, kad

⁵⁷ DOWERS, N.; TANG, Z. S. *Arbitration in EU* <...>, p. 128.

⁵⁸ ES Teisingumo Teismo 2015 m. gegužės 13 d. sprendimas byloje C-536/13 OAO „*Gazprom*“, ECLI:EU:C:2015:316.

⁵⁹ *Gazprom* byloje advokatas Wathelet savo išvadoje taip pat pažymi, kad *West Tankers* sprendimas akivaizdžiai nukrypo nuo trijų ankstesnių ES Teisingumo Teismo sprendimų – *Hoffmann* (145/86, EU:C:1988:61), *Rich* (C-190/89, EU:C:1991:319) ir *Van Uden* (C-391/95, EU:C:1998:543). Generalinio advokato Wathelet išvada, pateikta 2014 m. gruodžio 4 d. ES Teisingumo Teismo byloje C-536/13 OAO *Gazprom*, p. 99.

⁶⁰ ES Teisingumo Teismo sprendimas byloje *Allianz ir Generali Assicurazioni Generali*, C-185/07, EU:C:2009:69 (*West Tankers* byla).

⁶¹ Ten pat.

⁶² PANICO, R. C. Jurisdiction and applicable law <...>, p. 113.

⁶³ DOWERS, N.; TANG, Z. S. *Arbitration in EU* <...>, p. 130.

⁶⁴ ES Teisingumo Teismo 2015 m. gegužės 13 d. sprendimas byloje C-536/13 OAO „*Gazprom*“, ECLI:EU:C:2015:316.

⁶⁵ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. spalio 10 d. nutartis Nr. 3K-7-326/2013 byloje OAO „*Gazprom*“ prieš Lietuvos Respubliką.

juo valstybės narės teismui nedraudžiama nei pripažinti ir leisti vykdyti arbitražo teismo sprendimą, kuriuo vienai iš šalių uždraudžiama kreiptis su tam tikrais reikalavimais į šios valstybės narės teismą, nei atsisakyti pripažinti ir leisti vykdyti tokį arbitražo teismo sprendimą.“ Teismas argumentavo tuo, jog Briuselis I reglamentuoja tik valstybių narių teismų jurisdikcijos koliziją. Šitai teismas patvirtino, kad kadangi arbitražo teismai nepriskiriami prie valstybės teismų, pagrindinėje byloje nekyla kolizijos, kaip ji suprantama pagal minėtą reglamentą. Teismas savo sprendime pateikė nuorodą į *Rich* sprendimą, kuriame buvo taip pat juntama proarbitražiška reglamento aiškinimo linija⁶⁶. *Rich* sprendime iš esmės buvo koncentruojamasi į ginčo dalyką, o ne poveikį, sprendžiant dėl draudimo paraleliai bylinėtis ir reglamento santykio. Taigi *Gazprom* byloje teismas grįžo prie ginčo objekto kaip indikatorius Briuselis I taikymo sričiai nustatyti. Įdomu, kad nors byloje buvo remiamasi senuoju Briuselis I reglamentu, generalinis advokatas Wathelet 2014 m. gruodžio 4 d. išvadoje *Gazprom* byloje aiškino ne tik senąjį Briuselis I reglamentą, tačiau labai plačiai bei proarbitražiškai interpretavo naujosios Briuselis I redakcijos 12 konstatuojamąją dalį, nurodydamas: „Siekiant pažaboti arbitražinės išlygos pažeidinėjimo praktiką arbitražas visiškai pašalintas iš reglamento taikymo srities, kad atskiroji šios išlygos galiojimo kontrolė nepatektų į jo taikymo sritį ir šalys būtų nukreiptos į arbitražą.“⁶⁷ Wathelet, be kita ko, nurodė, kad draudimas paraleliai bylinėtis iš esmės yra vienintelė veiksminga priemonė, kuria arbitražo institucija gali pasinaudoti, kad patenkintų šalies, manančios, kad jos kontrahentas pažeidė arbitražinę išlygą, prašymus⁶⁸. Vis dėlto teismas, priimdamas sprendimą, pateikė siauresnį aiškinimą, tepasakydamas, kad senasis reglamentas netaikomas arbitražui. Deja, kai kurių teisės atstovų nuomone, *Gazprom* sprendimas parodė, kad naujasis Briuselis I neįnešė daugiau aiškumo dėl to, ar reglamento netaikymas arbitražui turi būti aiškinamas taip plačiai, kaip jį pateikia generalinis advokatas Wathelet⁶⁹. Vis dėlto kol kas šis sprendimas gali būti laikomas pagrindiniu atspirties tašku, vertinant tolesnes ES teismų tendencijas arbitražo teismui taikant draudimą paraleliai bylinėtis.

Po šio išaiškinimo Lietuvos Aukščiausiasis Teismas priėmė nutartį *Gazprom* byloje, kuria pripažino ir leido vykdyti Stokholmo arbitražo sprendimą⁷⁰. Teismas pasisakė, kad Stokholmo arbitražo sprendime nustatytas įpareigojimas nelaikytinas draudimu paraleliai bylinėtis, nes neturi minėtų tokio draudimo požymių: valstybės suteiktos teisės vykdyti teisingumą ir įgaliojimų taikyti prievartos priemonės. Taip teismas iš esmės paneigė arbitražo teisę taikyti šį draudimą, nes jie nepriskirtini prie teisingumą vykdančių subjektų Lietuvoje, o arbitražo įpareigojimams arbitražinio susitarimo pagrindu saisto tik ginčo šalis⁷¹.

Apibendrinant būtina pažymėti, kad arbitražo teismo taikomo draudimo paraleliai bylinėtis įgyvendinimas gali būti apskunkinamas skirtingu draudimo apibrėžimu ir interpretavimu, o net ir esant teisiniui pagrindu jį taikyti, dažnai ribojamas tokių specifinių veiksnių kaip valstybės arbitruotinių ginčų

⁶⁶Generalinio Advokato Wathelet išvada, pateikta 2014 m. gruodžio 4 d. ES Teisingumo Teismo byloje C-536/13 OAO „Gazprom“, p. 26.

⁶⁷Ten pat, p. 149.

⁶⁸Ten pat, p. 155.

⁶⁹DOWERS, N.; TANG, Z. S. *Arbitration in EU <...>*, p. 140, cituojant M. Moses, kuris, nors ir palaiko draudimo paraleliai bylinėtis taikymą bei visišką su arbitražo susijusių procedūrų pašalinimą iš reglamento taikymo srities, apibendrinamas daro išvadą, jog toks šimtaprocentis „pašalinimas“ mažai tikėtinas. Žr.: MOSES, M. *Arbitration / Litigation Interface: The European Debate*. Loyola University, Chicago School of Law, Public Law & Legal Theory Research Paper No. 2014-5/6 (2014), 45.

⁷⁰Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. spalio 23 d. nutartis Nr. 3K-7-458-701/2015 byloje pagal OAO „Gazprom“ kasacinį skundą.

⁷¹Nors buvo spėjama, kad Lietuvos Aukščiausiasis Teismas gali atsisakyti pripažinti ir vykdyti šį sprendimą, vadovaudamasis Niujorko konvencija ir laikydamasis nuostatos, kad Lietuvoje ginčas dėl juridinio asmens veiklos tyrimo nearbitruotinas, teismas Stokholmo arbitraže spręstą klausimą kvalifikavo kaip akcininkų sutarties ir joje įtvirtinto arbitražinio susitarimo pažeidimo tyrimą, o ne juridinio asmens veiklos tyrimą.

sąrašas arba viešosios tvarkos kriterijus. Be to, kaip minėta, tam turi įtakos skirtinga teisės tradicija ir joje veikiančių teismų požiūris į šį draudimą, taip pat nevienodi formalūs reikalavimai. Taigi, siekiant draudimo paraleliai bylinėtis veiksmingo taikymo, būtina sudaryti sąlygas ne vien tokiam draudimui įtvirtinti valstybių teisėje ir arbitražo taisyklėse, bet ir su draudimu susijusioms arbitražo dedamosioms vienodinti tarpvalstybiniu lygmeniu.

Išvados

1. Arbitražo teismo teisė taikyti draudimą paraleliai bylinėtis kyla iš arbitražo teismo teisės spęsti dėl savo jurisdikcijos nagrinėti ginčą ir teisės ginti šalių interesus laikinosiomis apsaugos priemonėmis. Tokia dvilypė teisinė prigimtis iš dalies padeda arbitražo teismui šį draudimą taikyti lanksčiau, tačiau dėl susiklosčiusių skirtingų nacionalinių nuostatų taip pat įneša sumaištį į arbitražo ir nacionalinių teismų santykius. Manytina, kad, siekiant bendro valstybių požiūrio į draudimą paraleliai bylinėtis ir veiksmingo jo taikymo, reikėtų visų pirma vienodinti šio draudimo apibrėžimą, požymius ir nustatyti aiškesnes procesines ribas, kada šis draudimas gali ir turi būti taikomas.
2. Arbitražo teismo atliekamas vertinimas dėl paraleliai inicijuojamos bylos galimo poveikio arbitražo bylai neturėtų apsiriboti formalios dviejų bylų sąsajos konstatavimu. Draudimas paraleliai bylinėtis laikytinas griežčiausia priemone arbitražo teismui siekiant apsaugoti arbitražo bylos integralumą, todėl kiekvienu atveju turi būti analizuojamas tikrasis ryšys ir galimi padariniai, šio draudimo neskyrus. Taip pat būtina tikslinti kriterijus, kuriais apibrėžiamas šalies piktnaudžiavimas arbitražu pradedant ar tęsiant paralelius procesus, ir išplėsti sankcijų sąrašą, užtikrinant vykdymą.
3. Naujaja Briuselis I reglamento redakcija buvo tikimasi išplėsti proarbitražinę Europos Sąjungos perspektyvą ir sistemingai pašalinti su arbitražu susijusius klausimus iš reglamento taikymo srities, tokiu būdu patvirtinant draudimo paraleliai bylinėtis legitimumą Bendrijos teisėje. Vis dėlto nors ES Teisingumo Teismo praktika po pastarojo *Gazprom* sprendimo eina teisinga kryptimi, manytina, kad aiškumo dėlei, vertinant Briuselis I ir arbitražo santykį, dar reikėtų palaukti tolesnių teismo interpretacijų dėl teisės drausti inicijuoti paralelius procesus Europos Sąjungoje, kai yra galiojantis arbitražinis susitarimas.

LITERATŪRA

Nacionaliniai teisės aktai

1. Lietuvos Respublikos komercinio arbitražo įstatymas (su pakeitimais ir papildymais). *Valstybės žinios*, 1996, nr. 39-961.
2. Lietuvos Respublikos Seimo 1995 m. sausio 17 d. nutarimas Nr. I-760 „Dėl 1958 metų Niujorko konvencijos dėl užsienio arbitražų sprendimų pripažinimo ir vykdymo ratifikavimo“. *Valstybės žinios*, 1995, nr. 10-208.

Tarptautiniai teisės aktai

3. LCIA Arbitration Rules, 2014. Prieiga per internetą: <http://www.lcia.org/Dispute_Resolution_Services/lcia-arbitration-rules-2014.aspx>.
4. SIAC Arbitration Rules, 2013 [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <<http://www.siac.org.sg/our-rules/rules/siac-rules-2013>>.
5. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo. *OJ L 351/1*, 2012 (taikomas nuo 2015 m. sausio 10 d.).
6. ICC Rules of Arbitration, 2012 [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <<http://www.iccwbo.org/products-and-services/arbitration-and-adr/arbitration/icc-rules-of-arbitration/>>.
7. United Nations Commission on International Trade Law (UNCITRAL) Arbitration Rules, 2010, art. 26, p. 3 [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <<http://www.uncitral.org/pdf/english/texts/arbitration/arb-rules-revised/arb-rules-revised-2010-e.pdf>>.

8. UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration (1985), with amendments as adopted in 2006.
9. German Code of Civil Procedure as promulgated on 5 December 2005.
10. Europos Parlamento ir Tarybos Reglamentas Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo. *OL L 012*, 2001.
11. English Arbitration Act, 1996.

Specialioji literatūra

12. BORN, G. B. *International Commercial Arbitration: Commentary and Materials*. Kluwer, 2009.
13. BRAZDEIKIS, A. Piktnaudžiavimas jurisdikcija: *Quo vadis Europos Sąjunga? Teisė*, 2009, t. 71.
14. Comparative Studies on Enforcement and Provisional Measures. *Problems of Transnational Civil Procedure*, 2011, Vol. IV.
15. DOWERS, N.; TANG, Z. S. Arbitration in EU Jurisdiction Regulation: Brussels I Recast and a New Proposal. *Groningen Journal of International Law*, 2015, vol. 3(1): International Arbitration and Procedure.
16. FAWCETT, J. J. Declining jurisdiction in private international law. *Reports to the XIVth Congress of the International Academy of Comparative Law*. Oxford monographs in private international law, 1995.
17. FISHER, G. Anti-suit Injunctions to Restrain Foreign Proceedings in Breach of an Arbitration Agreement. *Bond Law Review*, 2010, vol. 22: iss. 1, Article 1.
18. GAILLARD, E. Anti-suit Injunctions Issued by Arbitrators. In *International Arbitration 2006: Back to Basics?*
19. JOSEPH Q. C. D. *Jurisdiction and Arbitration Agreements and their Enforcement*. Sweet & Maxwell, 2nd Edition.
20. KAMINSKIENĖ, N. Application of Interim Measures in International Arbitration: The Lithuanian Approach. *Jurisprudencija*, 2010, 1(119).
21. LEMBO, S.; GUIGNET, V. Interim Measures of Protection: The Concurrent Jurisdiction of Courts and Arbitral Tribunals in Switzerland. *Conference paper for the 2011 Fall Meeting of the American Bar Association*, International Section, Dublin.
22. LENENBACH, M. Antitrust Injunctions in England, Germany and the United States: Their Treatment under European Civil Procedure and the Hague Convention. *20 Loy. L.A. Int'l & Comp. L. Rev.* 257 (1998).
23. LÉVY, L. Anti-suit Injunctions Issued by Arbitrators. *IAI International Arbitration Series No. 2, Anti-Suit Injunctions in International Arbitration*. Juris Publishing, Inc., 2005.
24. MOLOO, R. Arbitrators Granting Antisuit Orders: When Should They and on What Authority? *Journal of International Arbitration*, 2009, 26 (5).
25. MOSES, M. Arbitration/Litigation Interface: The European Debate. *Loyola University, Chicago School of Law, Public Law & Legal Theory Research Paper*, No. 2014-5/6 (2014).
26. MOUAWAD, C.; SILBERT, E. A Guide to Interim Measures in Investor-State Arbitration. *Arbitration International*, 2013, vol. 29, no. 3.
27. ORTOLANI, P. Anti-Suit Injunctions In Support Of Arbitration Under The Recast Brussels I Regulation. *MPILux Working Paper*, 6, 2015.
28. PANICO, R. C. Jurisdiction and applicable law in the case of so-called pathological arbitration clauses in view of the proposed reform of the Brussels I- Regulation. In *Conflict of Laws in International Arbitration*. Sellier, European Law Publishers, 2011.
29. TAO, J. Salient Issues in Arbitration in China. *Am. U. Int'l L. Rev.*, p. 813–814.
30. TUCKER, L. A. Interim Measures Under Revised UNCITRAL Arbitration Rules: Comparison to Model Law Reflects both Greater Flexibility and Remaining Uncertainty. *International Commercial Arbitration*, Brief, 2011, vol. 1, issue 2.
31. VĖBRAITĖ, V. Europos Komisijos pasiūlymo dėl Reglamento Briuselis I pakeitimo įtaka Europos Sąjungos civilinio proceso ateities tendencijoms. *Verslo ir teisės aktualijos*, 2012, 7(2).
32. WOLFF, R., et al. *New York Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards*. A Commentary. C. H. Beck, Hart, Nomos, 2012.

Teismų praktika

33. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. spalio 23 d. nutartis Nr. 3K-7-458-701/2015 byloje pagal OAO „Gazprom“ kasacinį skundą, suinteresuotas asmuo – Lietuvos Respublika, atstovaujama Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos.

34. ES Teisingumo Teismo 2015 m. gegužės 13 d. sprendimas byloje C-536/13 OAO „Gazprom“, ECLI:EU:C:2015:316.
35. *Ever Judger Holding Co Ltd v Kroman Celik Sanayii Anonim Sirketi* [2015] 3 HKC 246, 2 HKLRD 866.
36. Generalinio advokato Melchior Wathelet išvada, pateikta 2014 m. gruodžio 4 d. ES Teisingumo Teismo byloje C-536/13 OAO „Gazprom“.
37. Latvijos konstitucinio teismo 2014 m. lapkričio 28 d. nutarimas Nr. 2014-09-01 „*On Compliance of Section 495(1) of the Civil Procedure Law with the first sentence in Article 92 of the Satversme of the Republic of Latvia*“.
38. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. spalio 10 d. nutartis Nr. 3K-7-326/2013 byloje OAO „Gazprom“ prieš Lietuvos Respubliką.
39. *Havreholm AS v Larchbay Traders & Consultants Ltd*, Civil Action 4311/2013 (Interim Judgment, July 22 2014);
40. *Ust-Kamenogorsk Hydropower Plant JSC v AES Ust-Kamenogorsk Hydropower Plant LLP* [2013] UKSC 35.
41. ICSID Case No. Arb. 06/2 (Decision February 26, 2010).
42. ICSID Case No. Arb. 08/16 (Decision May 8, 2009).
43. ES Teisingumo Teismo 2009 m. vasario 10 d. sprendimas byloje C-185/07 *Allianz ir Generali Assicurazioni Generali*, C-185/07, EU:C:2009:69.
44. *City Oriente Ltd. v. Republic of Ecuador and Petroecuador*, ICSID Case No. ARB/06/21, Decision on Provisional Measures, Nov. 19, 2007.
45. ICSID Case No. Arb. 06/11.
46. ES Teisingumo Teismo byla: Case 159/02, *Gregory Paul Turner v. Felix Fareed Ismail Grovit Grovit, Harada Ltd, Changepoint Ltd*, [2003] ECR I-3565.
47. *Plama Consortium Limited v. Republic of Bulgaria*, ICSID Case No. ARB/03/24, Procedural Order dated 6 September 2005.
48. *Tokios Tokeles v. Ukraina* (ICSID byla Nr. ARB/02/18).
49. ICSID Case No. Arb. 06/11.
50. ICC Case No. 8307, Interim Award, May 14, 2001.
51. Final award of April 1997 in ICC case No. 8887, in 11(1) ICC BULL. 91, 94 (2000).
52. *Ceskoslovenska Obchodni Banka, A.S. v. Slovak Republic*, ICSID Case No. ARB/97/4, Procedural Order No. 3, November 5, 1998.
53. *Ceskoslovenska Obchodni Banka, A.S. v. Slovak Republic*, ICSID Case No. ARB/97/4, Procedural Order No. 2, September 9, 1998.
54. *Resort Condominiums Int'l. Inc. v. Bolwell*, XX Y.B. Comm. Arb. 628 (Queensland S.Ct. 1993) (1995).
55. *E Systems v. The Government of Islamic Republic of Iran*, Iran- US Claims Tribunal, Case No.388, Award No. ITM 13-388 FT (1983).
56. ICC Award No. 3896, December 23, 1982.
57. ICSID Case No. Arb. 72/1.

Travaux préparatoires ir aiškinamieji raštai

58. Report of the Working Group on Arbitration and Conciliation on the work of its forty-third session (Vienna, 3–7 October 2005) UNCITRAL, 43rd Sess., UN Doc. A/ CN.9 / 589 (12 October 2005).

LEGAL NATURE AND PRACTICE OF ANTI-SUIT INJUNCTION ISSUED BY ARBITRAL TRIBUNAL

Marija Bliuvaitė

S u m m a r y

The article analyses legal nature and some practical problems of anti-suit injunctions issued by arbitral tribunals. One part of the article is dedicated to the tendencies of the European Court of Justice regarding the impact of Brussels I Regulation to the anti-suit injunctions granted by arbitral tribunals within the EU. The right of arbitral tribunal to grant anti-suit injunction consists of the right to decide on its own jurisdiction and the right to grant interim measures of protection. Such dual legal nature, on one hand, helps to apply anti-suit injunction flexibly, on the other hand, makes the relations between arbitration courts and national courts chaotic, due to different national legislation. With a view to unify the attitude of the states towards anti-suit injunction, as well as to encourage its effective implementation, it would be advisable, first of all, to unify the definition and establish clear procedural limits for anti-suit injunction, indicating when it has to be applied.

Moreover, evaluation of the effect of parallel proceedings on the arbitral case should not be limited to identification of formal links. Also, it is necessary to clarify criteria, which define abuse of arbitral process in the light of parallel proceedings, and to expand the list of sanctions in order to guarantee enforcement. Brussels I Recast was expected to bring a wider proarbitral perspective of EU and systemically remove all questions related to arbitration from the scope of the Regulation. Such step would confirm the legitimacy of anti-suit injunctions in EU. However, recent decision of European Court of Justice in Gazprom case left some doubts about the tendencies and interpretations of anti-suit injunctions and legal community is still in need of a clearer framework for anti-suit injunctions.

Īteikta 2015 m. spalio 14 d.

Priimta publikuoti 2015 m. lapkričio 26 d.